

FINANČNÍ GRAMOTNOST PRO II.

STUPEŇ ZŠ

Lenka Mužíčková
Generation Europe, z. s.
za podpory Ministerstva průmyslu a
obchodu

STANDARDY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI PODLE MF ČR

Definice FG

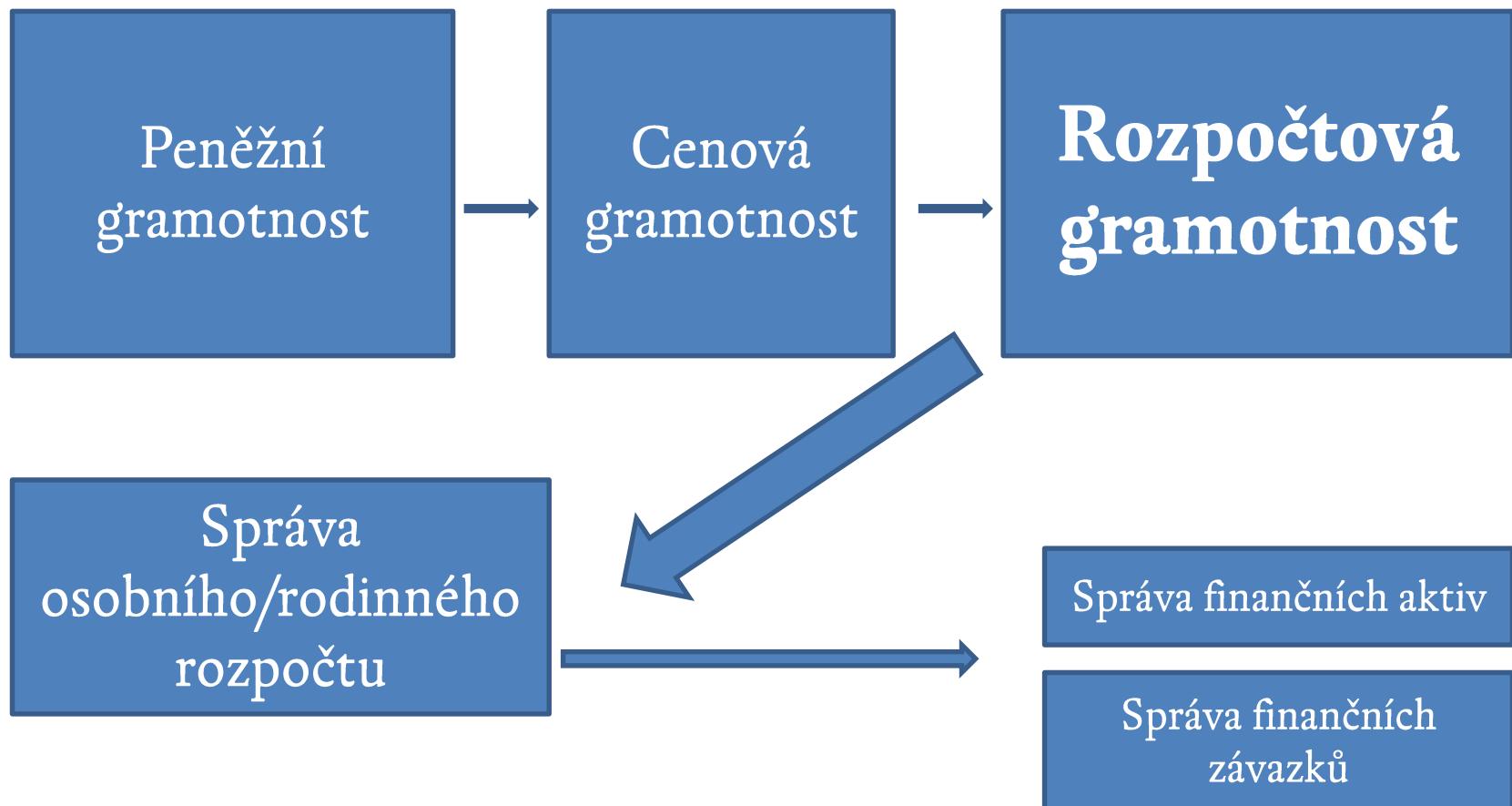
Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby **finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.**

STANDARDY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI PODLE MF ČR

Definice FG

Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen **odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet**, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků **s ohledem na měnící se životní situace**.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

DALŠÍ SLOŽKY FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

- gramotnost numerická
- gramotnost informační
- gramotnost právní

STANDARD FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

1. Nakupování a placení
2. Hospodaření domácnosti
3. Přebytek rozpočtu domácnosti
4. Schodek rozpočtu domácnosti

ZNALOSTNÍ KVÍZ

Standard FG pro 2. stupeň ZŠ

OKRUH NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

OBSAH:

I. nakupování

- a) vysvětlí stanovení ceny podle nákladů, požadavky a konkurence
- b) na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží či službu, a na koho se obrátit v případě stížnosti či sporu
- c) popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- d) rozpozná nekalé obchodní praktiky

II. bezhotovostní placení

- a) popíše výhody a rizika bezhotovostního placení a vysvětlí, jak bezpečně platit
- b) vysvětlí odlišnosti a omezení debetní a kreditní karty
- c) popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu

Standard FG pro SŠ

OKRUH NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

OBSAH:

I. nakupování

- a) zkontroluje ukázky vzorového dokladu a smlouvy
- b) uvede příklad důsledků neznalosti smlouvy, včetně všeobecných podmínek
- c) kriticky posoudí nabídku zboží a služeb (podle vlastních či vyhledaných informací)

II. placení

- a) vybere vhodný způsob placení
- b) vybere vhodnou možnost směny cizí měny a vypočte částku potřebnou pro tuto směnu

III. inflace

- a) vysvětlí vliv inflace na příjmy, vklady, úvěry
- b) navrhne, jak se občan může chránit proti mírné a proti vysoké inflaci

Standard FG

OKRUH NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

I. nakupování

- a) vysvětlí **stanovení ceny podle nákladů, poptávky a konkurence**
 - Obecně o penězích: [Nezkreslená věda: dějiny peněz](#)
 - početní příklady: *kolik stojí vyrobit to nebo to*
 - Stanovení ceny: [www.ekonomie-online.cz](#)
 - [Projekt ČS Abeceda peněz](#)
- b) na příkladu vysvětlí, jak **reklamovat zboží či službu**, a na koho se obrátit v případě stížnosti či sporu
 - [Kvízy na Budulínek.eu](#)
 - [Desatero chytrého spotřebitele](#)
 - hra v roli (role play): postup při reklamaci
 - smlouvy

Standard FG

OKRUH NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

I. nakupování

- c) popíše vliv **inflace** na hodnotu peněz
 - [Video ČNB O penězích a lidech, exkurze Peníze a lidé](#)
 - [Inflace podle Evropské centrální banky](#)
 - [Vliv inflace na úspory](#)

Standard FG

OKRUH NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

I. nakupování

- d) rozpozná nekalé obchodní praktiky

Používání médií ve výuce

- Opět kvízy Budulínek.eu
- tištěný Školní diář

Standard FG

OKRUH NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

II. bezhotovostní placení

- a) popíše výhody a rizika **bezhotovostního placení** a vysvětlí, jak bezpečně platit
 - *Placení a platební karty* na financnivzdelavani.cz (+ [pracovní list 1](#) nebo [pracovní list 2](#))
 - Vyplnění příkazu k úhradě, složenky, dobírkové složenky...
- b) vysvětlí odlišnosti a omezení **debetní a kreditní karty**
 - [Desatero používání platební karty](#)
 - [Jak platit mobilem namísto platební karty](#)
 - Referáty na Google Pay, Apple Pay
- c) popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu
 - Práce s výpisem z účtu, ukázky třídění a archivace účtů (papírově a elektronicky)

ZNALOSTNÍ KVÍZ

Standard FG pro 2. stupeň ZŠ

OKRUH HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI

OBSAH:

I. Rozpočet

- a) sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti
- b) odliší čistý a hrubý příjem
- c) odliší pravidelné, nepravidelné a jednorázové příjmy
- d) odliší pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje
- e) zváží nezbytnost výdajů

II. Porovná majetek a závazky domácnosti v bilanci

Standard FG pro 2. stupeň ZŠ

OKRUH HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI

OBSAH:

III. Úvod do finančních služeb

- a) charakterizuje jednotlivé finanční produkty a jejich využití
- b) provádí výpočty jednoduchého úročení a popíše princip složeného úročení
- c) charakterizuje úrok a poplatky a jejich vliv na cenu finančního produktu
- d) porovná finanční produkty, zejména z hlediska rizika, výnosu a likvidity

IV. Plánování

- a) stanoví své krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle a rozhodne o způsobu dosažení těchto cílů
- b) určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů a navrhne způsob jejich zmírnění

Standard FG

OKRUH HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI

I. Rozpočet

- a) sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti
 - [Výuková videa AISIS](#)
- b) odliší čistý a hrubý příjem
 - Příklady z praxe k výpočtu čisté mzdy, např. [Gymnázium Milevsko](#) + další kalkulačky
- c) odliší pravidelné, nepravidelné a jednorázové příjmy
- d) odliší pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje
- e) zváží nezbytnost výdajů
 - [NEZkreslená věda](#)

II. Porovná majetek a závazky domácnosti v bilanci

- [Kalkulačky PSFV](#)

Standard FG

OKRUH HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI

III. Úvod do finančních služeb

- a) charakterizuje jednotlivé **finanční produkty** a jejich využití
 - Tajuplná cesta
- b) provádí výpočty jednoduchého **úročení** a popíše princip složeného úročení
 - [Matematické příklady na úročení](#)
 - Hra s procenty na [umimematiku.cz](#)
- c) charakterizuje **úrok a poplatky** a jejich vliv na cenu finančního produktu
 - [Video o úrocích](#)
- d) porovná finanční produkty, zejména z hlediska **rizika, výnosu a likvidity**
 - Kvarteto FG
 - [Financnivzdelavani.cz](#)

Standard FG

OKRUH HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI

IV. Plánování

- a) stanoví své krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle a rozhodne o způsobu dosažení těchto cílů
- b) určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů a navrhne způsob jejich zmírnění
 - **Hra Zahrada Den zúčtování**
 - **Hra Finanční svoboda**

Standard FG pro 2. stupeň ZŠ

OKRUH PŘEBYTEK ROZPOČTU DOMÁCNOSTI

1. odliší **spotřebu, úspory a investice** a jejich využití
2. v příkladu navrhne řešení **přebytku rozpočtu**
 - viz dále Case Study
3. odliší druhy **pojištění**
4. v příkladu navrhne vhodné využití pojištění

Standard FG pro SŠ

OKRUH PŘEBYTEK ROZPOČTU DOMÁCNOSTI

I. spoření

- a) vybere vhodné spoření
- b) vypočte jak dlouho spořit na určitý účel

II. investice

- a) posoudí různé druhy investic, včetně investic do majetku
- b) na příkladu ukáže nutnost rozložení rizika

III. pojištění

- a) v příkladu vybere vhodný druh pojištění
- b) uvede příklady povinných pojištění

IV. popíše možnosti zabezpečení na stáří

Standard FG pro 2. stupeň ZŠ

OKRUH SCHODEK ROZPOČTU DOMÁCNOSTI

1. navrhne řešení schodku rozpočtu domácnosti
2. půjčování
 - a) rozhodne, v jaké situaci je vhodné a nevhodné si půjčit
 - b) porovná nabídky úvěrů
 - c) uvede příklady spotřebitelských úvěrů
 - d) vysvětlí postup získání úvěru včetně posouzení schopnosti splácat
3. důsledky nesplácení
 - a) vysvětlí příčiny a důsledky nesplácení dluhu
 - b) vysvětlí postup vymáhání dluhu
 - c) v příkladu navrhne řešení zadlužení
 - d) vysvětlí jak se vyvarovat předlužení

Standard FG pro SŠ

OKRUH SCHODEK ROZPOČTU DOMÁCNOSTI

I. úroky, úvěry

- a) vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a využití RPSN
- b) odhaduje nebo vyhledá obvyklou úrokovou sazbu a RPSN běžných druhů úvěrů
- c) v příkladu vybere nejvhodnější úvěr
- d) v příkladu posoudí úvěruschopnost a možnost zajištění úvěru

II. důsledky nesplácení

- a) navrhne řešení situace předlužení
- b) vysvětlí důsledky oddlužení

Standard FG

OKRUH SCHODEK ROZPOČTU DOMÁCNOSTI

- Televize a rozhlas: [Krotitelé dluhů](#), reklama [Homecredit](#), reklama [Provident](#), [Černé ovce](#) – realita vs. reklama
- [Suma sumárum](#)
- [Kalkulačky na dTest](#)

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Hospodaření domácnosti - Rozpočet

SNOWBALLING

- Metoda široce použitelná ve výuce, středně náročná na přípravu, ale snadná na vedení výuky
- Používá se ve výuce k opakování nebo rozvoji znalostí, dovedností a postojů
- Začíná se u jedince, postupně se nabalují pracovní týmy

Konkrétní příklad: Pro účely výuky o zodpovědném finančním rozhodování mají žáci rozhodnout, které výdaje jsou v rámci hospodaření domácnosti nutné a které ne

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Hospodaření domácnosti - Rozpočet

SNOWBALLING

Napište 3 výdaje, do kterých byste rozhodně neinvestovali:

- nájemné
- platba za elektřinu, vodu, plyn, topení
- platby za telefony (i mobilní) a internet
- vybavení domácnosti
- potraviny
- jídla v restauracích a v podnicích rychlého občerstvení
- drogerie, kosmetika a kadeřnictví
- léky
- kouření
- školné a školní pomůcky
- běžné oblečení
- módní oblečení
- výdaje na dopravu nebo provoz automobilu (včetně jeho pojištění)
- údržba domácnosti či zahrady
- oslavy svátků (Vánoce, jmeniny, narozeniny)
- splátky půjček a kreditních karet
- pojištění
- platby na spoření
- koncesionářský poplatek za rozhlas a televizi
- potrava a péče o domácí mazlíčky
- kroužky
- kapesné dětem
- koníčky, sport, nákupy pro radost, kina a divadla
- dovolená
- předplatné novin a časopisů

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Hospodaření domácnosti – Úvod do fin. služeb

BUZZ GROUPS

- Metoda jednoduchá na přípravu, ale středně obtížná pro vedení výuky a interpretaci výsledků práce
- Používá se kdykoliv ve výuce – jako úvodní motivace k učení, jako techniku navázání nové látky, pro výpis poznámek studijní literatury
- Začíná se u 3-4členných skupin, postupně se nabalují pracovní týmy, mluvčí prezentuje shodu

Konkrétní příklad: Pro účely výuky o studentských bankovních účtech mají žáci vybrat nejlepší produkt z několika předložených letáků bank

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Hospodaření domácnosti – Úvod do fin. služeb

BUZZ GROUPS

- ***Nejprve je nutné stanovit kritéria pro výběr bankovního účtu:***
 - blízkost banky
 - poplatek za vedení účtu
 - poplatek za internetové bankovnictví
 - poplatek za správu karty
 - poplatek za výběr z bankomatu vlastního/cizího
 - velikost sítě poboček a bankomatů
 - úročení účtu
 - poplatek za výpis z účtu
 - možnost platit v zahraničí a jak drahé
 - pojištění zneužití platební karty
- ***Kritériím určíme váhu***
- ***Známujeme jednotlivé nabídky bank podle stanovených kritérií***
- ***Provedeme konečnou analýzu***

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Hospodaření domácnosti - Plánování

CASE STUDY

- Účinná výuková metoda, která odráží reálné životní situace
- Používá se jako technika intenzivní mezipředmětové, komplexní výuky, účelem je praktické propojení informací a poznatků
- Postup: Skupinové řešení připraveného případu

Konkrétní příklad: Pro účely výuky o finančním plánování necháme žáky naplánovat studijní pobyt v zahraničí s předpokládanými počátečními náklady a režijními náklady pobytu

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Přebytek rozpočtu domácnosti

CASE STUDY

- **Příběh:**

Když jste se včera loudali s kamarády do školy, našli jste ve křoví u hřiště kufřík s 360 000 Kč. Chvíli jste se rozmýšleli, co s ním, a nakonec jste se ho jako poctiví nálezci rozhodli odnést na policii. O několik dnů později se ukázalo, že kufřík patřil vysoce postavené ženě z energetické společnosti DĚZ. Žena byla za navrácení cenného kufříku velmi vděčná a samozřejmě vám vyplatila nálezné, jaké vám přísluší podle občanského zákoníku – 10 % z ceny nálezu, tj. 36 000 Kč.

Dohodnete se s kamarády, že peníze společně utratíte, až vám bude 18 tak, že pojedete na super dovolenou. Prozatím je tedy potřeba peníze někam bezrizikově uložit, aby se pokud možno do té doby ještě zhodnotily.

- **Úkol:**

Jděte se zeptat do banky nebo zjistěte na internetu, jaké jsou možnosti pro výhodné a bezrizikové uložení.

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Okruh Hospodaření domácnosti - Rozpočet

ROUNDS (KOLEČKA)

- Jedna z nejjednodušších skupinových vyučovacích metod
- Používá se kdykoliv ve výuce, metoda „rychlého aktivizačního způsobu“, jak zjistit znalosti žáků, jejich hloubku a rozsah prověřit...
- Postup: Mezi žáky v kruhu koluje míček, každý žák držící míček se má vyjádřit k danému tématu

Konkrétní příklad: Pro účely výuky o hospodaření domácností mají žáci uvést druhy výdajů, které znají v rodinném rozpočtu

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

okruh Schodek rozpočtu Domácnosti

KOLOTOČ (CAROUSEL)

- Výborná vyučovací metoda, ale náročná po všech stránkách
- Používá se u starších žáků pro rozvoj verbální i neverbální komunikace, dále pro intenzivní „probrání“ tématu v celé jeho šíři
- Postup: Žáci (sudý počet) sedící ve dvou kruzích argumentují podle rozdaných karet s názory

Konkrétní příklad: Pro účely výuky o půjčkách a úvěrech - sepíšeme konkrétní životní situace, kdy si člověk/rodina může půjčku vzít a necháme žáky argumentovat, jaké je správné rozhodnutí

METODY AKTIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

okruh Schodek rozpočtu Domácnosti

KOLOTOČ (CAROUSEL)

Mladý pár

- kadeřnice, OSVČ, příjem 20 000 Kč
- automechanik, zaměstnanec, příjem 23 000 Kč
- měsíční výdaje vč. splátky hypotéky 41 000 Kč

Do tří let plánují miminko.
Žena si chce ihned pořídit koně.

Důchodci

- žena, příjem 7 500 Kč
- muž, příjem 9 800 Kč
2x týdně přivýdělek 500 Kč za noční hlídání objektu synovy firmy
- měsíční výdaje 12 000 Kč

Žena si chce po absolvování předváděcí akce koupit parní vysavač proti mikro bakteriím, protože se jí v poslední době hůře dýchá.

Absolvent

- čerstvý absolvent medicíny s platem 18 000 Kč
- možnost přivýdělku na nočních službách
- měsíční výdaje 12 000 Kč

Chce si koupit auto, aby mohl pohodlně dojízdět za svojí holou z Kladna do Plzně.

DALŠÍ ZDROJE

- www.skolnidiar.cz
- www.tajuplnacesta.cz
- [PENEZOVEDA aneb RozUmíme
PeneZOOM - Lavina](http://PENEZOVEDA.aneb.RozUmime.PeneZOOM-Lavina)

Lenka Mužíčková
Generation Europe, z.s.
www.generationeurope.cz

za podpory Ministerstva průmyslu
a obchodu